Lausunto

2.3.2022

Eduskunnan tarkastusvaliokunta

Asia: O 41/2020 vp Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmän toimivuus ja palveluiden vaikuttavuus

Lieksassa ei seurata systemaattisesti nuorten syrjäytymiseen ehkäisyyn käytettyjä varoja eikä niillä aikaansaatuja vaikutuksia. Monet toiminnot, jotka liittyvät nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn on hoidettu Siun soten toimesta jo joitakin vuosia.

Tutkimuksessa todettiin, että ongelmina kunnissa nähdään mm. hankevetoisuus ja resurssoinnin sirpaleisuus. Tämä pitää paikkansa. Edelleen mainittiin, ettei pienissä kunnissa hankkeita ei juuri ole. Sekin varmaan vaihtelee kuntakohtaisesti. Jos kunnalla on pienet henkilöstöresurssit, niin ei ole mahdollista suunnitella hankkeita.

Palveluprosessien ja -järjestelmien toiminta kokonaisuutena on tärkeää syrjäytymisen ehkäisyn onnistumisessa. Tärkeää on toimijoiden yhteistyö ja tieto siitä, mitä toiset tekevät.

Väestölähtöinen budjetointi, jossa olisi korvamerkityt rahat nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn kuulostaa hyvältä, mutta miten tämä käytännössä toteutetaan? Pitäisikö koko kunnan budjetti muuttaa ilmiöihin kohdistavaksi. Pienissä kunnissa voimavarat eivät ole riittävät perustason palveluissa, ainakaan nuoriso- ja kulttuuripalveluissa.

Ennalta ehkäisyyn ja varhaiseen tukeen panostaminen on tärkeää. Kun nuoret ovat vaikkapa 20 -vuotiaita, niin mahdolliset ongelmat (esim. sosiaalisten tilanteiden pelko, lapsuudesta asti jatkunut kiusaaminen) ovat aiheuttaneet jo niin isoja haasteita, että korjaaminen vie todella paljon aikaa. Koulu tärkeä paikka tärkeä paikka esim. kiusaamisen ehkäisyssä, mutta opettajien resurssit eivät taida riittää kaikkiin vaatimuksiin. Kouluun tarvittaisiin opettajien tueksi muutakin henkilökuntaa.

Tiedonjakaminen viranomaisten kesken, nuoren luvalla tai niin, että nuori on itse paikalla kertomassa, on myös ensiarvoisen tärkeää. Onko Ohjaamo -toiminnan idea vastaus tähän? Toimintaan pitää olla myös resursseja eikä työtä voi tehdä pelkästään oman toimen ohella.

Suosituksena se, että tavoitteet tulisi kirjata hyvinvointistrategiaan ja hyvinvointialueen palvelustrategiaan sekä lasten ja perheiden hyvinvointisuunnitelmaan, on hyvä. Myös nuorten syrjäytymistä ehkäisevä toiminta tulisi kirjata hyvinvointisuunnitelmaan omaksi osiokseen, on hyvä tavoite.

Allianssimalli sopimuksineen tuntuu vieraalta. Lisääkö se byrokratiaa? Miten se palvelee ruohonjuuritasoa, paraneeko tiedonjakaminen käytännössä? Mihin sijoittuisi asiakkuuskoordinaattori – kunta vai hyvinvointialue? Riittääkö kunnan, varsinkaan pienissä kunnissa, varoja allianssimalliin ja muihin mallin ulkopuolisiin tehtäviin?

Mukautetut suunnitelmat asiakkaan tarpeisiin -kohdassa mainitaan: ”Nuoren kanssa yhdessä laaditaan sellainen tavoite- ja toteuttamissuunnitelma, johon hän on valmis sitoutumaan.” Miten tuetaan niitä nuoria, jotka eivät ole valmiita/ei oli kykyä sitoutua tavoite- ja toteutussuunnitelmaan?

Esitys, että nuorella olisi vastuuhenkilö, on hyvä tavoite. Ja se, että vastuuhenkilöllä täytyy olla sijainen tai tiimi niin, ettei syntynyt yhteys katkea. Tutkimuksessa tuli esille myös organisaatiorajat ylittävät asiakasvastaavat ja ne koettiin ongelmalliseksi. Onko tämä kuitenkin onnistunut Ohjaamo -toiminnassa? Ja voisiko myös etsivän nuorisotyöntekijän rooli olla tämänkaltainen.

Terveisin

Paula Timonen
nuorisosihteeri
Lieksan kaupunki